

Сприятливий психологічний клімат як ціль ефективного засвоєння іноземної мови студентами немовного вищого навчального закладу

ст. викладач Гринчишин О.М.

ст. викладач Дубова В.В.

Хмельницький державний університет

Соціально-психологічний клімат – це результат загальної діяльності людей, їхньої міжособистісної взаємодії, він виявляється в таких групових ефектах, як настрої і думка колективу, індивідуальне самопочуття й оцінки умов життя і роботи особистості в колективі. Особливу роль сприятливий психологічний клімат набуває в умовах навчання іноземної мови, тому що це, насамперед, – навчання спілкування мовою, а повноцінне спілкування і, що не менш важливо, бажання спілкуватися, може бути здійснено тільки в умовах, якщо людям приємно бути разом, якщо їм є що сказати один одному.

Спілкування – завжди особистісні відносини, тому ефективність навчальної діяльності в умовах спілкування залежить від особистісних характеристик тих, що спілкуються, та їхніх взаєминах. Комунікативна здібність розвивається завдяки процесам, що відбуваються в психіці того, кого навчають, тому важливим фактором, що сприяє чи заважає цьому, є психологічний стан самої людини. Викладач повинен підкорити свою поведінку потребам своїх учнів, іноді залишатися осторонь від діяльності, надаючи їм деяку самостійність. Розвиток комунікативних умінь може відбуватися тільки в тому випадку, якщо в тих, кого навчають, є мотивація і можливість брати участь у рівноправному спілкуванні з тими, що їх оточують. Тому потрібно створювати під час заняття атмосферу, що дає відчуття безпеки і власної значущості того, кого навчають як особистості. У свою чергу, ця атмосфера багато в чому залежить від міжособистісних взаємин, заснованих на визнанні і підтримці один одного [4; 5]. Створення таких взаємин повинне бути в центрі уваги у навчанні іноземної мови.

Психологічний клімат безпосередньо залежить від тих принципів і форм спілкування, що складаються між педагогом і тими, кого навчають, і між самими тими, що навчаються. Особлива роль при цьому відводиться педагогу, його умінню створити сприятливий соціально-психологічний клімат в ході заняття, чому у першу чергу будуть сприяти комунікативні якості педагога і, що ще більш важливо, стиль його педагогічного спілкування, зокрема, те, як викладач ставиться до тих, кого навчають. Викладач, що критично ставиться до

студентів, виправляє найменшу помилку в процесі спілкування, супроводжуючи це відповідними коментарями, стає домінуючим центром, і тим самим дає тим, кого навчають, відчуття свою перевагу над ними, що, звичайно, не сприяє створенню сприятливих умов для спілкування. Провідна роль якостей особистості і стилю діяльності керівника в створенні соціально-психологічного клімату підкреслюється багатьма авторами [3]. Насамперед, взаємини педагога і тих, кого навчають, повинні проходити не в стилі ведучого і другорядних, а повинні перейти в русло співробітництва, взаєморозуміння. Авторитарний стиль спілкування, за даними деяких психологів, позначається на розвитку престижних потреб тих, що вчаться, їхній орієнтованості на досягнення [3], а також може породжувати пасивність і апатію студентів. А таке ставлення педагога, як байдужість, формалізм породжують не тільки відповідну байдужість, але й жорстокість. У той самий час доброзичливість, сердечність у відносинах між педагогом і тими, кого навчають, надання підтримки студентам сприяє розвитку потреб у позитивних відносинах і кооперації між самими студентами [3].

Важливу роль у спілкуванні та створенні сприятливого психологічного клімату відіграють емоції. На думку деяких авторів, життєрадісний настрій, стінічна атмосфера створюють сприятливі умови для навчання, виховання [5]. Вплив емоцій, за умови щирості в спілкуванні відіграють величезну роль для досягнення гарного контакту з тими, кого навчають, і створюють сприятливі умови для їхньої інтелектуальної діяльності [1; 2]. Емоції радості, що викликають почуття повноти життя, приємне самопочуття в достатній мірі приваблюють до спілкування [4].

Велике значення має й емоційний стан самого викладача, тому що емоції дуже заразливі і можуть передаватися від однієї людини іншим людям під час спілкування. Стан емоційного піднесення, бадьорості, живої зацікавленості викладача додає навчальній діяльності особливу жвавість, темп, захопливість і сприятливо впливає на тих, що навчаються [1;2]. Звідси й випливає, що педагог через ставлення до тих, кого навчають, у процесі загальної діяльності у певному сенсі проектує взаємини між самими тими, кого навчають, сприяє розвитку в них тих чи інших потреб. Студенти доволіно чи мимоволі відтворюють заданий зразок поведінки і спілкування, особливо, якщо цей викладач користується в них авторитетом. Таким чином, група тих, кого навчають, і викладач в аудиторії разом створюють навчальне співтовариство. Вербальне і невербальне спілкування, видиме і таке, що ледь сприймається, утворюють собою якісну людську взаємодію і, можливо, є ключем до процесу і результату взаємодії.

Література:

1. Витт Н.В. Психологические вопросы индивидуализации обучения иностранным языкам в средних специальных учебных заведениях. – М.: Высшая школа, 1975.
2. Витт Н.В. Фактор эмоциональности при обучении иностранному языку // Методика преподавания иностранных языков в вузе. Вып.1. Иностранные языки на неспециальных факультетах. Межвуз. сборник ЛГУ, 1978.
3. Грабал В. Некоторые проблемы мотивации учебной деятельности учащихся // Вопросы психологии. – 1987. – № 1.
4. Крупнов А.И., Ольшанникова А.Е., Домодедов В.А. Соотношение показателей эмоциональности и динамический характер общения // Вопросы психофизиологии активности и саморегуляции личности. – Свердловск, 1979.
5. Лутошкин А.Н. Эмоциональные потенциалы коллектива. – М.: Педагогика, 1988.